

ฝ่ายบริหารทั่วไป โทร. 2360

สำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา
ฝ่ายบริหารทั่วไป งานธุรการ
ที่ สบอ. 1848
วันที่ 13 มี.ค. 2560
คส.บอ. ๒๕๖๐/๒

ต้นฉบับ

เลขที่เอกสารในระบบ E สป0015/ว17

ฝ่ายบริหารทั่วไป (สทก. รับเอกสารจากภายนอก) รับที่ ขป 3621

วันที่ 8 มี.ค. 2560

เรื่อง ขอมอบหนังสือแนวคำวินิจฉัยของศาลปกครอง เล่มที่ 6 พร้อมแผ่น CD - ROM

เรียน ผู้บริหารกรม	วันที่กำหนด
☐ เพื่อโปรดพิจารณา ☐ เพื่อโปรดดำเนินการ ☒ เพื่อโปรดทราบ	
ทั้งนี้ สทก. ได้ส่งหนังสือดังกล่าวให้ คส.มค. แล้ว	
	หมายเหตุ

โทรสาร

๐๑-๕

(นางสาวอรุณี พงษ์พรประเสริฐ)

ผบ.ท.ล. ปฏิบัติราชการแทน ลนค.

๘ มี.ค. ๒๕๖๐

เรียน ผอ.ส่วน, ผอ.ส.สทก., ทน. ๑-๕ บอ. และ ผบ.ท.บอ.

เมื่อโปรดทราบและประชาสัมพันธ์ให้ทราบทั่วกัน

Signature

(นายเลิศชัย ศรีอนันต์)

คส.บอ. 14 มี.ค. 2560

Signature

ที่ ศป ๐๐๑๕/ว ๑๗

ถึง กระทรวง ทบวง กรม และหน่วยงานต่าง ๆ

ด้วยสำนักงานศาลปกครองได้จัดพิมพ์หนังสือ “แนวคำวินิจฉัยของศาลปกครอง เล่มที่ ๖” พร้อมแผ่น CD-ROM บรรจุของติดที่ปกหลังด้านในของหนังสือ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายปกครองหรือกระบวนการยุติธรรมทางปกครองให้แก่หน่วยงานทางปกครอง เจ้าหน้าที่ของรัฐ สถาบันการศึกษา ตลอดจนผู้ที่สนใจ สำหรับใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่และศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

สำนักงานศาลปกครองเห็นว่า หนังสือดังกล่าวมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติราชการจากแนวคำวินิจฉัยของศาลปกครอง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานทางปกครอง เจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้สนใจ จึงขอมอบหนังสือดังกล่าวข้างต้น จำนวน ๑ เล่ม เพื่อใช้ประโยชน์ในส่วนงานนิติการหรือห้องสมุดของหน่วยงานต่อไป ในกรณีนี้ สำนักงานศาลปกครองขอความอนุเคราะห์จากท่าน ขอได้โปรดแจ้งยืนยันการได้รับหนังสือตามแบบที่แนบมาพร้อมนี้ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

สำนักวิจัยและวิชาการ
โทร. ๐-๒๑๔๑-๐๖๓๙, ๐-๒๑๔๑-๐๖๔๙ (โทรศัพท์สายด่วน “ ๑๓๕๕ ”)
โทรสาร ๐-๒๑๔๓-๙๘๔๕
www.admincourt.go.th

แบบตอบรับการได้รับหนังสือ

ชื่อหน่วยงาน.....

เลขที่.....ถนน.....

แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

ได้รับหนังสือ “แนวคำวินิจฉัยของศาลปกครอง เล่มที่ ๖” จำนวน ๑ เล่ม เรียบร้อยแล้ว

ลายมือชื่อ ผู้รับ
(.....)

ตำแหน่ง

วันที่ เดือน..... พ.ศ.

กรุณาส่งแบบตอบรับมาให้สำนักงานศาลปกครองภายในวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๐

**** สามารถเลือกส่งแบบตอบรับฉบับนี้ได้ ๓ ช่องทาง (ขอความกรุณาส่งเพียงช่องทางเดียวเท่านั้น)**

๑. ส่งแบบตอบรับกลับมาทางไปรษณีย์โดยไม่ต้องติดแสตมป์
๒. ส่งแบบตอบรับผ่านทาง wijai_b@admincourt.go.th
๓. ส่งแบบตอบรับผ่านทางโทรสารหมายเลข ๐-๒๑๔๓-๙๘๔๕

**แนวคำวินิจฉัยของศาลปกครอง
เล่มที่ ๖**

ภาค ๑
ภาคทั่วไป

บทที่ ๑	โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของศาลปกครอง	๑
	๑. โครงสร้างของศาลปกครอง	๑
	๒. อำนาจหน้าที่ของศาลปกครอง	๓
	๓. หลักทั่วไปของวิธีพิจารณาคดีปกครอง	๓
บทที่ ๒	“หน่วยงานทางปกครอง” และ “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒	๕
	๑. หน่วยงานทางปกครอง	๕
	๑.๑ กรณีที่ศาลปกครองวินิจฉัยว่าเป็นหน่วยงานทางปกครอง	๕
	๑.๑.๑ ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม	๕
	๑.๑.๒ ราชการส่วนท้องถิ่น	๕
	๑.๑.๓ รัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา	๕
	๑.๑.๔ หน่วยงานอื่นของรัฐ	๗
	๑.๑.๕ หน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครองหรือให้ดำเนินกิจการทางปกครอง	๗
	๑.๒ กรณีที่ศาลปกครองวินิจฉัยว่าไม่เป็นหน่วยงานทางปกครอง	๘
	๒. เจ้าหน้าที่ของรัฐ	๘
	๒.๑ กรณีที่ศาลปกครองวินิจฉัยว่าเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ	๘
	๒.๑.๑ ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง คณะบุคคลหรือผู้ที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานทางปกครอง	๘
	๒.๑.๒ คณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาท คณะกรรมการหรือบุคคลซึ่งมีกฎหมายให้อำนาจในการออกกฎ คำสั่ง หรือมติใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อบุคคล	๑๐
	๒.๒ กรณีที่ศาลปกครองวินิจฉัยว่าไม่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ	๑๒

บทที่ ๓	อำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง	๑๕
๑.	ข้อพิจารณาเกี่ยวกับการกระทำของหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษา ของศาลปกครอง	๑๕
๑.๑	การใช้อำนาจในการออกกฎ	๑๕
๑.๑.๑	กรณีที่ศาลปกครองวินิจฉัยว่าการใช้อำนาจของหน่วยงาน ทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีลักษณะ เป็นการออก “กฎ”	๑๕
๑.๑.๒	กรณีที่ศาลปกครองวินิจฉัยว่าการใช้อำนาจของหน่วยงาน ทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ใช่ลักษณะ ของการออก “กฎ”	๑๘
๑.๒	การใช้อำนาจในการออกคำสั่ง	๒๐
๑.๒.๑	คำสั่งทางปกครอง	๒๐
	๑) คำสั่งทางปกครองที่ออกในลักษณะของ “คำสั่งต่าง ๆ”	๒๐
	๒) คำสั่งทางปกครองที่ออกในลักษณะของ “หนังสือต่าง ๆ”	๒๒
	๓) คำสั่งทางปกครองที่ออกในลักษณะของ “มติของสภาหรือคณะกรรมการ”	๒๓
	๔) คำสั่งทางปกครองที่ออกในลักษณะของ “การอนุญาต”	๒๓
	๕) คำสั่งทางปกครองที่ออกในลักษณะของ “การอนุมัติ”	๒๓
	๖) คำสั่งทางปกครองที่ออกในลักษณะของ “การวินิจฉัยอุทธรณ์”	๒๔
	๗) คำสั่งทางปกครองที่ออกในลักษณะของ “ประกาศ”	๒๕
	๘) คำสั่งทางปกครองที่ออกในลักษณะของ “การรับจดทะเบียน”	๒๕
	๙) คำสั่งทางปกครองที่ออกในลักษณะอื่น ๆ	๒๕

๑.๒.๒ คำสั่งทางปกครองทั่วไป	๒๖
๑.๒.๓ กรณีที่ศาลปกครองวินิจฉัยว่าการฟ้องโต้แย้งคำสั่ง ที่พิพาทเป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) โดยไม่ระบุว่าคำสั่งดังกล่าวเป็นคำสั่งประเภทใด	๒๖
๑.๒.๔ กรณีที่ “ไม่ใช่คำสั่งทางปกครอง”	๒๗
๑) กระบวนการภายในฝ่ายปกครอง	๒๗
๒) มาตรการภายในของฝ่ายปกครอง	๓๒
๓) การรับจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม เกี่ยวกับที่ดิน	๓๓
๔) การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐคัดค้านการรังวัดที่ดิน ของเอกชน	๓๓
๕) ข้อตกลงร่วมกันในการปฏิบัติงานของ หน่วยงานของรัฐ	๓๔
๖) การใช้สิทธิตามสัญญา	๓๔
๗) กรณีอื่น ๆ	๓๕
๑.๓ การใช้อำนาจกระทำการอื่นใด	๓๗
๑.๔ การละเลยต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดหรือ การปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร	๔๐
๑.๔.๑ กรณีที่ศาลปกครองวินิจฉัยว่าเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับ การละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้อง ปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร	๔๐
๑.๔.๒ กรณีที่ศาลปกครองวินิจฉัยว่าไม่เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับ การละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้อง ปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร	๔๒
๑.๕ การกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่	๔๓
๑.๕.๑ การกระทำละเมิดอันเกิดจากการใช้อำนาจ ตามกฎหมาย	๔๓
๑.๕.๒ การกระทำละเมิดอันเกิดจากการออกกฎ	๔๕
๑.๕.๓ การกระทำละเมิดอันเกิดจากการออกคำสั่ง	๔๕
๑.๕.๔ การกระทำละเมิดอันเกิดจากการละเลยต่อหน้าที่ หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร	๔๕

- ๑.๕.๕ กรณีที่ศาลปกครองวินิจฉัยว่าเป็นการกระทำละเมิด
ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) โดยไม่ได้ระบุว่า
เป็นการกระทำละเมิดจากกรณีใด ๔๖
- ๑.๕.๖ กรณีที่ศาลปกครองวินิจฉัยว่าไม่เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับ
การกระทำละเมิดตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓)
แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ๔๖
- ๑.๖ สัญญาทางปกครอง ๔๗
- ๑.๖.๑ กรณีที่ศาลปกครองวินิจฉัยว่าเป็นสัญญาทางปกครอง ๔๗
- ๑) กรณีที่ศาลปกครองวินิจฉัยว่าเป็นสัญญาทางปกครอง
ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ๔๗
- ๒) กรณีที่ศาลปกครองวินิจฉัยว่าเป็นสัญญาทางปกครอง
เนื่องจากมีลักษณะเป็นไปตามมติของที่ประชุมใหญ่
ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๖/๒๕๔๔ ๕๑
- ๓) กรณีที่ศาลปกครองวินิจฉัยว่าเป็นสัญญาทางปกครอง
มากกว่าหนึ่งลักษณะสัญญา ๕๒
- ๔) กรณีที่ศาลปกครองวินิจฉัยว่าสัญญาที่พิพาท
เป็นสัญญาทางปกครอง แต่ไม่ได้ระบุว่า
เป็นสัญญาทางปกครองประเภทใด ๕๒
- ๑.๖.๒ กรณีที่ศาลปกครองวินิจฉัยว่าไม่ใช่สัญญาทางปกครอง
แต่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง ๕๔
- ๑) สัญญาค้ำประกันของสัญญาทางปกครอง ๕๔
- ๒) การรับสภาพความรับผิดชอบในหนี้ที่เกิดจาก
สัญญาทางปกครอง ๕๔
- ๓) สัญญารับดูแลรักษาทรัพย์สินจำนำตามสัญญาจำนำ
เพื่อประกันหนี้เงินกู้ยืม ๕๕
- ๔) สัญญาค้ำประกันการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติจัดหางาน
และคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. ๒๕๒๘ ๕๕
- ๑.๖.๓ กรณีที่ศาลปกครองวินิจฉัยว่าไม่ใช่สัญญาทางปกครอง ๕๖
- ๑) สัญญาจ้างแรงงานพนักงานรัฐวิสาหกิจ ๕๖
- ๒) สัญญากู้ยืม ๕๖
- ๓) สัญญาซื้อขาย ๕๖

๔) สัญญาเช่าหรือให้เช่า	๕๗
๕) สัญญาจ้างทำของ	๕๙
๖) สัญญาอื่น ๆ ที่ศาลปกครองวินิจฉัยว่า ไม่ใช่สัญญาทางปกครอง	๕๙
๑.๗ การกระทำอย่างอื่นที่เป็นความรับผิดชอบของรัฐ	๖๐
๑) กรณีเกี่ยวกับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์	๖๐
๒) กรณีเกี่ยวกับการรอนสิทธิ	๖๐
๓) กรณีเกี่ยวกับความรับผิดชอบอื่น	๖๑
๑.๘ การกระทำในกรณีอื่น ๆ	๖๒
๑.๘.๑ กรณีที่กฎหมายกำหนดให้หน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐฟ้องคดีต่อศาลเพื่อบังคับให้บุคคล ต้องกระทำหรือละเว้นกระทำการหนึ่งอย่างใด	๖๒
๑.๘.๒ กรณีที่กฎหมายกำหนดให้ยื่นฟ้องการใช้อำนาจรัฐ ในบางกรณีต่อศาลปกครอง	๖๒
๒. ข้อพิจารณาเกี่ยวกับการกระทำของหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษา ของศาลปกครอง	๖๓
๒.๑ การกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่เป็นการกระทำทางปกครอง แต่กฎหมายกำหนดให้ ไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง	๖๓
๒.๑.๑ การดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร	๖๓
๒.๑.๒ การดำเนินการของคณะกรรมการตุลาการตามกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ	๖๓
๒.๑.๓ การกระทำทางปกครองที่อยู่ในอำนาจ พิจารณาพิพากษาของศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษ	๖๔
๑) การกระทำทางปกครองที่อยู่ในอำนาจ พิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัว	๖๔
๒) การกระทำทางปกครองที่อยู่ในอำนาจ พิจารณาพิพากษาของศาลแรงงาน	๖๔
๓) การกระทำทางปกครองที่อยู่ในอำนาจ พิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากร	๖๖

(๖)

๔) การกระทำทางปกครองที่อยู่ในอำนาจ พิจารณาพิพากษาของศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศ	๖๗
๕) การกระทำทางปกครองที่อยู่ในอำนาจ พิจารณาพิพากษาของศาลล้มละลาย	๖๗
๒.๑.๔ การใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติการรักษา ความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑	๖๘
๒.๑.๕ การใช้อำนาจตามพระราชกำหนดบริหารราชการ ในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘	๖๘
๒.๑.๖ การใช้อำนาจตามพระราชกำหนดบรรษัท บริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. ๒๕๔๔	๖๘
๒.๒ การกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่เป็น การกระทำทางปกครอง และไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษา ของศาลปกครอง	๖๙
๒.๒.๑ การกระทำทางรัฐบาล	๖๙
๑) ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	๖๙
๒) ความสัมพันธ์กับรัฐสภา	๖๙
๓) งานทางนโยบาย	๖๙
๔) การดำเนินกิจการภายในของฝ่ายบริหาร	๖๙
๒.๒.๒ กระบวนการทางนิติบัญญัติ	๗๐
๒.๒.๓ การพิพากษาของศาลและการบังคับคดีตามคำพิพากษา	๗๐
๒.๒.๔ การดำเนินกิจการทางศาสนาและการปกครองสงฆ์	๗๘
๑) การดำเนินกิจการทางศาสนา	๗๘
๒) การปกครองสงฆ์	๗๘
๒.๒.๕ กระบวนการยุติธรรมทางอาญา	๗๘
๑) การออกหมายเรียก	๗๘
๒) การจับกุม	๗๙
๓) การปรับ	๘๐
๔) การปล่อยชั่วคราว	๘๑
๕) การสอบสวนและการเสนอความเห็น	๘๑
๖) การขออายัดตัวผู้ต้องหา	๘๓

๗) การยี่ดหรืออายัดทรัพย์สิน	๘๓
๘) การแจ้งความร้องทุกข์และการดำเนินคดีอาญา	๘๕
๙) การส่งผู้ร้ายข้ามแดน	๘๘
๒.๒.๖ กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง	๘๘
๒.๒.๗ การปฏิบัติหน้าที่ทั่วไป	๙๐
๑) การรักษาพยาบาล	๙๐
๒) การขับรถ	๙๐
๓) การปิดกั้นลำน้ำเพื่อการผลิตไฟฟ้า	๙๐
๔) การดูแลรักษาที่ราชพัสดุ	๙๐
๕) การดูแลรักษาต้นไม้	๙๐
๖) การแจ้งความร้องทุกข์	๙๑
๗) การขุดลอกทางน้ำนอกเขตชลประทาน	๙๑
๘) การหักเงินบำเหน็จบำนาญเพื่อชำระหนี้ตามคำขอ	๙๑
๙) การปฏิบัติหน้าที่ในเรื่องเกี่ยวกับเอกสาร	๙๑
๑๐) การติดตั้งโปรแกรมคอมพิวเตอร์	๙๑
๑๑) การเสนอความเห็น	๙๑
๒.๒.๘ การเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง	๙๑
๒.๒.๙ การใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญ	๙๒
๒.๒.๑๐ กรณีอื่น ๆ	๙๓
๓. ข้อพิจารณาเกี่ยวกับอำนาจหรือเขตอำนาจของศาลปกครอง	
กรณีคดีที่ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้นมีหลายข้อหาหรือ	
มีหลายประเด็นเกี่ยวพันกัน	๙๕
๓.๑ กรณีคดีที่ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้นมีหลายข้อหา	
เกี่ยวพันกัน	๙๕
๓.๒ กรณีคดีที่ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้นมีหลายประเด็น	
เกี่ยวพันกัน	๙๕
๓.๒.๑ กรณีมีประเด็นที่จำเป็นต้องวินิจฉัยก่อนอยู่ในอำนาจ	
ของศาลอื่นซึ่งมิใช่ศาลปกครอง	๙๕
๓.๒.๒ กรณีมีประเด็นที่จำเป็นต้องวินิจฉัยก่อนอยู่ในอำนาจ	
ของศาลปกครองสูงสุด	๙๖

บทที่ ๔	เงื่อนไขแห่งการฟ้องคดีปกครอง	๙๗
๑.	ผู้มีสิทธิฟ้องคดีปกครอง	๙๗
๑.๑	ผู้เสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหาย	๙๗
๑.๑.๑	ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ตามมาตรา ๔๒วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ	๙๗
๑)	เหตุแห่งการเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้	๙๗
(๑)	ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายฯ จากการออกกฎ	๙๗
(๒)	ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายฯ จากการออกคำสั่ง	๑๐๑
(๓)	ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายฯ จากการกระทำอื่น	๑๒๔
(๔)	ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายฯ จากการละเลยต่อหน้าที่	๑๒๙
(๕)	ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายฯ จากการปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร	๑๓๘
(๖)	ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายฯ จากการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ	๑๓๙
(๗)	ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายฯ จากสัญญาทางปกครอง	๑๔๖
(๘)	ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายฯ จากการกระทำที่เป็นความรับผิดชอบอื่น	๑๔๘
(๙)	ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายฯ จากการกระทำในกรณีอื่น ๆ	๑๕๐
๒)	ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้	๑๕๓
(๑)	หน่วยงานทางปกครอง	๑๕๓
(๒)	ประชาชนผู้ถูกระทบสิทธิจากการใช้อำนาจรัฐ	๑๕๓

(๓) คณะบุคคล	๑๕๔
(๔) ชุมชน	๑๕๔
(๕) เจ้าหน้าที่ของรัฐ	๑๕๖
๑.๑.๒ กรณีที่กฎหมายให้สิทธิในการฟ้องคดี	๑๕๖
๑.๒ การขอให้ศาลกำหนดค่าบังคับ	๑๕๖
๑.๒.๑ กรณีที่ไม่จำเป็นต้องมีค่าบังคับของศาล	๑๕๖
๑) กรณีที่มีผลบังคับเป็นไปตามบทบัญญัติของ กฎหมายที่เกี่ยวข้องอยู่แล้ว	๑๕๖
๒) กรณีที่ปรากฏในภายหลังว่ามูลเหตุแห่งการ ฟ้องคดีได้หมดสิ้นไปแล้ว	๑๕๘
๓) กรณีที่ปรากฏในภายหลังว่าการกำหนดค่าบังคับ ตามคำขอไม่เป็นการแก้ไขเยียวยาความเดือดร้อน หรือเสียหายของผู้ฟ้องคดีอีกต่อไป	๑๖๖
๑.๒.๒ กรณีที่จำเป็นต้องมีค่าบังคับของศาล	๑๖๗
๑) กรณีที่ศาลปกครองวินิจฉัยว่าเป็นคำขอที่กำหนด ค่าบังคับได้	๑๖๗
๒) กรณีที่ศาลปกครองวินิจฉัยว่าเป็นคำขอที่ไม่อาจ กำหนดค่าบังคับได้	๑๗๕
๒. ความสามารถในการฟ้องคดีปกครอง	๑๘๖
๓. ขั้นตอนและวิธีการก่อนการฟ้องคดี	๑๘๗
๓.๑ กรณีที่ศาลปกครองวินิจฉัยว่าเป็นการดำเนินการตามขั้นตอน หรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหาย ที่ต้องดำเนินการก่อนฟ้องคดี	๑๘๗
๓.๑.๑ กรณีที่ได้ดำเนินการตามขั้นตอนตามที่กฎหมายกำหนด	๑๘๗
๓.๑.๒ กรณีที่ถือว่าเป็นการดำเนินการตามขั้นตอนตามที่ กฎหมายกำหนดแล้ว	๑๘๘
๓.๒ กรณีที่ศาลปกครองวินิจฉัยว่าผู้ฟ้องคดียังไม่ได้ดำเนินการ ตามขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อน หรือเสียหายก่อนฟ้องคดี	๑๘๑
๓.๒.๑ กรณียื่นฟ้องภายในระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์หรือร้องทุกข์	๑๘๑
๓.๒.๒ กรณียื่นอุทธรณ์หรือร้องทุกข์เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลา	๑๘๒

๓.๒.๓	กรณีดำเนินการผิดจากขั้นตอนหรือวิธีการตามที่ กฎหมายกำหนด	๑๙๖
๓.๒.๔	กรณียื่นฟ้องคดีโดยยังไม่ได้ดำเนินการตามขั้นตอน หรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหาย ก่อนฟ้องคดี	๑๙๖
๓.๓	กรณีที่ศาลปกครองวินิจฉัยว่าไม่ต้องดำเนินการตามขั้นตอน หรือวิธีการตามที่กฎหมายกำหนดก่อนฟ้องคดี	๒๐๒
๓.๓.๑	กรณีที่ผู้ฟ้องคดีมิได้เป็นคู่กรณีผู้มีสิทธิอุทธรณ์ ตามกฎหมาย	๒๐๒
๓.๓.๒	กรณีฟ้องเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ออกโดย คณะกรรมการ	๒๐๓
๓.๓.๓	กรณีฟ้องเพิกถอนคำสั่งทางปกครองทั่วไป	๒๐๔
๓.๓.๔	กรณีฟ้องเพิกถอนกฎ	๒๐๕
๓.๓.๕	กรณีที่กฎหมายเฉพาะกำหนดให้ฟ้องคดี โดยไม่ต้องยื่นอุทธรณ์หรือร้องทุกข์	๒๐๕
๓.๓.๖	กรณีฟ้องโต้แย้งเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง	๒๐๕
๔.	ระยะเวลาการฟ้องคดี	๒๐๖
๔.๑	ระยะเวลาการฟ้องคดีในกรณีเกี่ยวกับการฟ้องขอให้เพิกถอนกฎ คำสั่ง และสั่งห้ามการกระทำ	๒๐๖
๔.๑.๑	กรณีฟ้องเพิกถอนกฎ	๒๐๖
๔.๑.๒	กรณีฟ้องเพิกถอนคำสั่งทางปกครอง	๒๑๙
๔.๑.๓	กรณีฟ้องเพิกถอนคำสั่งทางปกครองทั่วไป	๒๓๗
๔.๑.๔	กรณีฟ้องขอให้ศาลสั่งห้ามการกระทำทั้งหมดหรือบางส่วน	๒๓๙
๔.๑.๕	ระยะเวลาการฟ้องคดีที่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้ เป็นอย่างอื่น	๒๔๐
๔.๒	ระยะเวลาการฟ้องคดีในกรณีเกี่ยวกับการละเลยต่อหน้าที่ ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ล่าช้าเกินสมควร	๒๔๓
๔.๒.๑	กรณีที่ต้องมีหนังสือร้องขอต่อหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ	๒๔๓
๔.๒.๒	กรณีที่ไม่ต้องมีหนังสือร้องขอต่อหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ	๒๔๘

๔.๓ ระยะเวลาการฟ้องคดีในกรณีเกี่ยวกับการกระทำละเมิด หรือความรับผิดอย่างอื่น	๒๔๘
๔.๓.๑ การฟ้องคดีเกี่ยวกับการกระทำละเมิด	๒๔๘
๔.๓.๒ การฟ้องคดีเกี่ยวกับความรับผิดอย่างอื่น	๒๖๓
๔.๔ ระยะเวลาการฟ้องคดีในกรณีเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง	๒๖๕
๔.๔.๑ การนับระยะเวลาการฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาจ้าง	๒๖๕
๔.๔.๒ การนับระยะเวลาการฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับ สัญญาสัมปทาน	๒๖๘
๔.๔.๓ การนับระยะเวลาการฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับ สัญญาทุนการศึกษา	๒๖๙
๔.๔.๔ การนับระยะเวลาการฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับ สัญญาซื้อขายที่ดินและสิ่งปลูกสร้างตามพระราชกฤษฎีกา กำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืน	๒๖๙
๔.๔.๕ การนับระยะเวลาการฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญากู้ยืมเงิน	๒๖๙
๔.๔.๖ การนับระยะเวลาการฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญา รับฝากเก็บข้าวเปลือก แปรสภาพข้าวเปลือกเป็นข้าวสาร และจัดจำหน่ายข้าวสาร	๒๗๐
๔.๔.๗ การนับระยะเวลาการฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับ ข้อตกลงการจ้างลูกจ้างของส่วนราชการ	๒๗๑
๔.๔.๘ การนับระยะเวลาการฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับ สัญญาหลักประกันของ	๒๗๑
๔.๔.๙ การนับระยะเวลาการฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับ สัญญาซื้อขาย	๒๗๑
๔.๕ ระยะเวลาการฟ้องคดีในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐฟ้องคดีต่อศาล เพื่อบังคับให้บุคคลต้องกระทำหรือละเว้นกระทำการหนึ่งอย่างใด	๒๗๒
๔.๖ ระยะเวลาการฟ้องคดีในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ยื่นฟ้อง การใช้อำนาจรัฐในบางกรณีต่อศาลปกครอง	๒๗๓
๔.๗ ระยะเวลาการฟ้องคดีในกรณีที่เหตุแห่งการฟ้องคดี เกิดขึ้นก่อนศาลปกครองเปิดทำการ	๒๗๓

๔.๘ การขยายระยะเวลาการฟ้องคดีออกไป	๒๗๓
๔.๘.๑ การขยายระยะเวลาการฟ้องคดีตามมาตรา ๕๐	๒๗๓
๔.๘.๒ การขยายระยะเวลาการฟ้องคดีตามพระราชบัญญัติว่าด้วย การวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล พ.ศ. ๒๕๔๒	๒๗๕
๔.๘.๓ การขยายระยะเวลาการฟ้องคดีกรณีที่มีการฟ้อง คดีปกครองต่อศาลอื่นซึ่งมิใช่ศาลปกครอง	๒๗๕
๔.๘.๔ การขยายระยะเวลาการฟ้องคดีกรณีที่มีการรับสภาพหนี้	๒๗๕
๔.๘.๕ การขยายระยะเวลาการฟ้องคดีกรณีที่มีการ รับสภาพความรับผิด	๒๗๖
๔.๙ ระยะเวลาการฟ้องคดีปกครองเกี่ยวกับการคุ้มครอง ประโยชน์สาธารณะหรือสถานะของบุคคล	๒๗๖
๔.๙.๑ การฟ้องคดีที่เกี่ยวกับการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ	๒๗๖
๔.๙.๒ การฟ้องคดีเกี่ยวกับสถานะของบุคคล	๒๗๘
๔.๑๐ ระยะเวลาการฟ้องคดีเกี่ยวกับกรณีที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม หรือมีเหตุจำเป็นอื่น	๒๘๐
๔.๑๐.๑ การฟ้องคดีที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม	๒๘๐
๔.๑๐.๒ กรณีที่มีเหตุจำเป็นอื่น	๒๘๕
๔.๑๐.๓ การเป็นที่สุดของคำสั่งรับคำฟ้องที่ยื่นฟ้อง เมื่อพ้นกำหนดเวลาการฟ้องคดีไว้พิจารณาตาม ข้อ ๓๐ แห่งระเบียบฯ ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครองฯ	๒๘๗
๕. ค่าธรรมเนียมศาล	๒๘๗
๕.๑ การชำระค่าธรรมเนียมศาลกรณีผู้ฟ้องคดีหลายคน ร่วมกันยื่นคำฟ้องเป็นฉบับเดียว	๒๘๗
๕.๒ การไม่ชำระค่าธรรมเนียมศาลหรือชำระค่าธรรมเนียมศาล ไม่ครบถ้วน (มาตรา ๔๕ วรรคสี่ ประกอบกับข้อ ๓๗ วรรคสอง)	๒๘๗
๕.๓ การสั่งให้ชำระค่าธรรมเนียมศาลเพิ่ม (ข้อ ๓๔ วรรคสี่)	๒๘๗
๕.๔ การคืนค่าธรรมเนียมศาล (ข้อ ๓๘)	๒๘๘
๕.๕ การยกเว้นค่าธรรมเนียมศาล (มาตรา ๔๕/๑ ประกอบกับ ข้อ ๔๑/๑ ถึงข้อ ๔๑/๖)	๒๘๘

๖. ฟ้องข้อคน ดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำ และฟ้องซ้ำ	๒๙๗
๖.๑ ฟ้องข้อคน (ข้อ ๓๖)	๒๙๗
๖.๒ ดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำ (ข้อ ๙๖)	๓๐๒
๖.๓ ฟ้องซ้ำ (ข้อ ๙๗)	๓๐๔
บทที่ ๕ วิธีพิจารณาคดีปกครอง	๓๑๕
๑. บททั่วไป	๓๑๕
๑.๑ หลักกฎหมายทั่วไปว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ข้อ ๕)	๓๑๕
๑.๑.๑ หลักผู้มีสิทธิฟ้องคดีจะต้องเป็นผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้เสียกับการเพิกถอนกฎหรือคำสั่งทางปกครองที่เป็นเหตุแห่งการฟ้องคดี	๓๑๕
๑.๑.๒ หลักเหตุแห่งการฟ้องคดีหมดสิ้นไป	๓๑๕
๑.๑.๓ หลักการดำเนินวิธีพิจารณาคดีปกครองโดยคู่กรณีไม่เสียค่าใช้จ่าย	๓๒๐
๑.๑.๔ หลักคำฟ้องเพิ่มเติมต้องเกี่ยวข้องกับคำฟ้องเดิม	๓๒๐
๑.๑.๕ หลักศาลไม่อาจก้าวล่วงไปใช้อำนาจทางปกครองแทนหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ	๓๒๑
๑.๑.๖ การชั่งน้ำหนักประโยชน์สาธารณะกับประโยชน์ส่วนบุคคล	๓๒๑
๑.๑.๗ แบบคำร้องอุทธรณ์คำสั่ง	๓๒๑
๑.๑.๘ หลักศาลที่มีอำนาจบังคับคดี	๓๒๑
๑.๑.๙ หลักศาลต้องพิพากษาคดีตรงตามคำขอ	๓๒๑
๑.๑.๑๐ หลักการฟังความสองฝ่าย	๓๒๕
๑.๑.๑๑ หลักการพิจารณาคดีระบบไต่สวน	๓๒๕
๑.๒ การยื่นหรือขยายระยะเวลา (ข้อ ๖)	๓๒๗
๑.๓ การดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ผิดระเบียบ (ข้อ ๗)	๓๒๘
๑.๓.๑ กรณีที่ศาลเห็นเอง	๓๒๘
๑.๓.๒ กรณีคู่กรณีมีคำขอ	๓๓๐
๑.๔ การยื่นเอกสารหรือพยานหลักฐานต่อศาล (ข้อ ๑๓)	๓๓๑
๑.๕ การแจ้งข้อความเป็นหนังสือหรือส่งเอกสาร	๓๓๑
๑.๕.๑ โดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ (ข้อ ๑๕)	๓๓๑
๑.๕.๒ โดยวิธีให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลหรือบุคคลอื่นนำไปส่ง (ข้อ ๑๖)	๓๓๒

๒. วิธีพิจารณาคดีปกครองในศาลปกครองชั้นต้น	๓๓๓
๒.๑ อำนาจตุลาการศาลปกครองคนเดียว (มาตรา ๖๑)	๓๓๓
๒.๒ การเสนอคำฟ้องและตรวจคำฟ้อง	๓๓๓
๒.๒.๑ การส่งสำเนาคำฟ้อง (ข้อ ๓๓)	๓๓๓
๒.๒.๒ ความสมบูรณ์ครบถ้วนของคำฟ้อง (มาตรา ๔๕ ประกอบกับข้อ ๓๗)	๓๓๔
๑) กรณีที่คำฟ้องไม่สมบูรณ์ครบถ้วนซึ่งผู้ฟ้องคดีอาจแก้ไขได้	๓๓๔
๒) กรณีที่คำฟ้องไม่สมบูรณ์ครบถ้วนซึ่งไม่อาจแก้ไขให้ถูกต้องได้	๓๓๕
๓) เป็นคดีที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง	๓๓๕
๒.๒.๓ กรณีคดีที่ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้นอยู่ในอำนาจของศาลปกครองสูงสุด	๓๓๕
๒.๒.๔ กรณีคดีที่ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้นอยู่ในอำนาจของศาลปกครองชั้นต้นอื่น	๓๓๕
๒.๒.๕ กรณีคดีที่ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้นมีหลายข้อหาแล้วข้อหาใดข้อหาหนึ่งเป็นเรื่องที่ไม่อยู่ในอำนาจหรือเขตอำนาจของศาลปกครองชั้นต้นนั้น	๓๓๖
๒.๓ การแสวงหาข้อเท็จจริง	๓๓๗
๒.๓.๑ การแสวงหาข้อเท็จจริงจากคำฟ้อง คำให้การ คำคัดค้านคำให้การ และคำให้การเพิ่มเติม	๓๓๗
๑) คำฟ้องและคำฟ้องเพิ่มเติม	๓๓๗
๒) คำให้การและคำฟ้องแย้ง (ข้อ ๔๓-ข้อ ๔๖)	๓๔๐
๓) คำคัดค้านคำให้การ (ข้อ ๔๗ และข้อ ๔๘)	๓๔๐
๔) คำให้การเพิ่มเติม (ข้อ ๔๙)	๓๔๕
๒.๓.๒ การแสวงหาข้อเท็จจริงของศาล (ข้อ ๕๐-ข้อ ๕๙)	๓๔๕
๒.๔ การแจ้งวันสิ้นสุดการแสวงหาข้อเท็จจริง (ข้อ ๖๒ วรรคหนึ่ง)	๓๔๖
๒.๕ การรับฟังพยานหลักฐาน (ข้อ ๖๔-ข้อ ๖๘)	๓๔๖

๒.๖	วิธีการชั่วคราวก่อนการพิพากษา	๓๔๖
๒.๖.๑	การทุเลาการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครอง (ข้อ ๖๙-ข้อ ๗๔)	๓๔๖
	๑) กรณีที่ศาลปกครองมีคำสั่งยกคำขอ	๓๔๖
	๒) กรณีที่ศาลปกครองมีคำสั่งทุเลาการบังคับ	๓๕๐
๒.๖.๒	การบรรเทาทุกข์ชั่วคราว (ข้อ ๗๕-ข้อ ๗๗)	๓๕๕
	๑) กรณีที่ศาลปกครองมีคำสั่งยกคำขอ	๓๕๕
	๒) กรณีที่ศาลปกครองมีคำสั่งกำหนดมาตรการ หรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราว	๓๕๖
๒.๖.๓	การอุทธรณ์คำสั่งเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราว ก่อนการพิพากษา (ข้อ ๗๓ และข้อ ๗๖)	๓๕๙
๒.๖.๔	การขอให้ระงับคำสั่งทุเลาการบังคับตามกฎหมาย หรือคำสั่งทางปกครองของศาลปกครองชั้นต้น ไว้เป็นการชั่วคราว (ข้อ ๗๓ วรรคหนึ่ง)	๓๖๓
๒.๖.๕	คำสั่งเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวก่อนการพิพากษากรณีอื่น ๆ	๓๖๓
๒.๗	การร้องสอด การรวมคดี การแยกคดี การโอนคดี และการถอนคำฟ้อง	๓๖๕
๒.๗.๑	การร้องสอด (ข้อ ๗๘)	๓๖๕
	๑) กรณีศาลเรียกเข้ามาเอง	๓๖๕
	๒) กรณีบุคคลภายนอกยื่นคำร้องสอด	๓๖๖
	๓) กรณีคู่กรณีมีคำขอ	๓๖๘
	๔) ผลของการเข้ามาในคดีโดยการร้องสอด	๓๖๘
๒.๗.๒	การรวมคดี (ข้อ ๗๙ วรรคหนึ่ง)	๓๖๘
๒.๗.๓	การแยกคดี (ข้อ ๘๐)	๓๖๘
๒.๗.๔	การโอนคดี (ข้อ ๘๑)	๓๖๘
๒.๗.๕	การถอนคำฟ้อง (ข้อ ๘๒)	๓๖๘
๒.๘	การนั่งพิจารณาคดีและการพิพากษาคดี	๓๖๙
๒.๘.๑	การนั่งพิจารณาคดี (ข้อ ๘๓-ข้อ ๘๗)	๓๖๙
๒.๘.๒	การทำคำพิพากษาและคำสั่ง	๓๗๐
	๑) ข้อกฎหมายอันเกี่ยวข้องด้วยความสงบเรียบร้อย ของประชาชน (ข้อ ๘๒)	๓๗๐

๒) การแก้ไขเพิ่มเติมข้อผิดพลาดหรือผิดหลงเล็กน้อย (ข้อ ๙๕)	๓๗๔
๒.๙ การเข้าเป็นคู่ความแทนที่คู่ความมรณะ (มาตรา ๕๓)	๓๗๕
๒.๑๐ การขออนุญาตให้พิจารณาคดีใหม่หรือฟ้องคดีใหม่ (มาตรา ๖๒)	๓๗๕
๒.๑๑ การขอให้ศาลปกครองพิจารณาพิพากษาคดีหรือมีคำสั่ง ชี้ขาดคดีปกครองใหม่ (มาตรา ๗๕)	๓๗๖
๑) ผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่ง ชี้ขาดคดีปกครองใหม่	๓๗๖
๒) กรณีที่ขอให้ศาลพิจารณาพิพากษาคดีหรือมีคำสั่ง ชี้ขาดคดีปกครองใหม่ได้	๓๗๖
๓) กรณีที่ไม่อาจขอให้ศาลพิจารณาพิพากษาคดี หรือมีคำสั่งชี้ขาดคดีปกครองใหม่	๓๗๗
๒.๑๒ การคัดค้านตุลาการ (มาตรา ๖๓)	๓๗๖
๒.๑๓ การบังคับคดี	๓๗๖
๓. วิธีพิจารณาคดีปกครองในศาลปกครองสูงสุด	๓๗๘
๓.๑ คดีฟ้องตรงต่อศาลปกครองสูงสุด	๓๗๘
๓.๒ คดีอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น	๓๗๘
๓.๒.๑ ผู้มีสิทธิยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น	๓๗๘
๓.๒.๒ ระยะเวลาการยื่นอุทธรณ์คำพิพากษา	๓๗๘
๓.๒.๓ คำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นที่ต้องห้ามมิให้อุทธรณ์	๓๗๙
๓.๒.๔ แบบและเนื้อหาของอุทธรณ์	๓๗๙
๑) คำอุทธรณ์ต้องใช้ถ้อยคำสุภาพ	๓๗๙
๒) คำอุทธรณ์ต้องมีข้อความตามที่กฎหมาย กำหนด (ข้อ ๑๐๑)	๓๗๙
๓) คำอุทธรณ์ต้องมีข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมาย ที่มีสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย (มาตรา ๗๓ วรรคสาม และข้อ ๑๐๘ วรรคสอง)	๔๐๒
๓.๒.๕ การตรวจอุทธรณ์	๔๐๔
๑) คำอุทธรณ์ไม่สมบูรณ์ครบถ้วน	๔๐๔
๒) การชำระค่าธรรมเนียมศาลในชั้นอุทธรณ์	๔๐๕
๓) คำอุทธรณ์ต้องห้ามตามกฎหมายหรือยื่น โดยผิดระเบียบ	๔๐๖

๓.๒.๖ การย่อนสำนวน (ข้อ ๑๑๒)	๔๐๙
๑) กรณีที่ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งยกคำพิพากษา ของศาลปกครองชั้นต้น แล้วส่งสำนวนคืนไปยัง ศาลปกครองชั้นต้นเพื่อให้มีคำพิพากษาใหม่	๔๐๙
๒) กรณีที่ศาลปกครองสูงสุดไม่ส่งสำนวนคืนไปยัง ศาลปกครองชั้นต้นเพื่อให้มีคำพิพากษาใหม่	๔๑๗
๓.๒.๗ การนำวิธีพิจารณาคดีปกครองในศาลปกครองชั้นต้นมาใช้ ในศาลปกครองสูงสุด (ข้อ ๑๑๖)	๔๑๙
๓.๓ คดีอุทธรณ์คำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น	๔๑๙
๓.๓.๑ ผู้มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น	๔๑๙
๓.๓.๒ ระยะเวลาการยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่ง	๔๒๐
๓.๓.๓ คำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นที่ต้องห้ามมิให้อุทธรณ์	๔๒๒
๑) คำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นที่กฎหมายกำหนด ให้เป็นที่สุด (ข้อ ๑๐๐ วรรคหนึ่ง)	๔๒๒
๒) คำสั่งระหว่างพิจารณา (ข้อ ๑๐๐ วรรคสอง)	๔๒๓
๓.๓.๔ แบบและเนื้อหาของคำร้องอุทธรณ์	๔๒๕
๑) คำร้องอุทธรณ์ต้องใช้ถ้อยคำสุภาพ	๔๒๕
๒) คำร้องอุทธรณ์ต้องมีข้อความตามที่ กฎหมายกำหนด (ข้อ ๑๐๑)	๔๒๕
๓) คำร้องอุทธรณ์ต้องมีข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมาย ที่มีสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย (มาตรา ๗๓ วรรคสาม และข้อ ๑๐๘ วรรคสอง)	๔๓๑
๓.๓.๕ การตรวจคำร้องอุทธรณ์คำสั่ง	๔๓๑
๑) คำร้องอุทธรณ์คำสั่งไม่สมบูรณ์ครบถ้วน	๔๓๑
๒) คำร้องอุทธรณ์คำสั่งต้องห้ามตามกฎหมาย หรือยื่นโดยผิดระเบียบ	๔๓๑
๓.๓.๖ การย่อนสำนวน (ข้อ ๑๑๒)	๔๓๒
๑) กรณีที่ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งยกคำสั่ง ของศาลปกครองชั้นต้น แล้วส่งสำนวนคืนไปยัง ศาลปกครองชั้นต้นเพื่อให้มีคำสั่งใหม่	๔๓๒

(๑๘)

๒) กรณีที่ศาลปกครองสูงสุดไม่ส่งสำนวนคืนไปยัง ศาลปกครองชั้นต้นเพื่อให้มีคำสั่งใหม่	๔๓๘
๓.๓.๗ การนำวิธีพิจารณาคดีปกครองในศาลปกครองชั้นต้น มาใช้ในศาลปกครองสูงสุด (ข้อ ๑๑๖)	๔๔๒

